

Biblioteca
Templului Coral
din București,
19 mai 2006

Dialogul interreligios - un imperativ al zilelor noastre

Sub genericul „Probleme controversate în filosofia religiilor și în analiza politică. Comentarii pe marginea cărții „Iudaismul” de Hans Küng”, la Biblioteca Templului Coral s-a desfășurat, la 19 mai a.c., întrunirea Comisiei Culturale a F.C.E.R., prezidată de scriitorul **Toma George Maiorescu**, care a expus Programul de lucru al Comisiei. 1) Un ciclu de conferințe consacrat istoriei evreilor din România: a) Evreii din Muntenia - dr. **Hary Kuller**; b) Evreii din Banat - prof. dr. **Victor Neumann**; c) Evreii din Transilvania - prof. dr. **Ladislau Gyémant**; d) prof. dr. **Silviu Sanie** - Evreii din Moldova. 2. Monografiile de localități unde au trăit și trăiesc evrei. 3. Amenajarea în jurul sinagogilor a unui colț muzeistic privind viața evreiască în România. 4. Dialoguri cu prieteni (personalități culturale românești - despre Israel). 5) Simpozion (primul - cel cu titlul mai sus citat, în curs de derulare, și secundul - „Definirea conceptului de identitate iudaică”).

Întrunirea
Comisiei Culturale
a F.C.E.R.

Discuțiile asupra Programului au vizat:

- propunerea unui simpozion pe tema „Freud și monoteismul” (**Dorel Dorian**)
- crearea unui laborator de studiere a unei anumite teme istorice după modelul celui care funcționează la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” (dr. **Lya Benjamin**)
- realizarea de desene cu aspecte din timpul dezbaterilor (**Albert Poch**)
- strângerea legăturilor culturale cu comunități evreiești din alte țări (**Toma Hirth**). Referatul citit de dr. **Hary Kuller** despre „Iudaismul”, de Hans Küng, s-a remarcat prin capacitatea de sinteză a lucrării, ale cărei caracteristici sunt „criticismul” și „utopismul”, având la bază dezideratul „etosului mondial”. Referentul a considerat meritorii primele două părți, constituindu-se într-un „lăudabil efort de a dovedi a ascendenței iudeo-creștine a identității culturale a Europei” și criticabilă ultima parte, care analizează politica israeliană față de arabi. Concluziile cărții - „lumea nu poate supraviețui fără etos mondial; nici o pace mondială fără pace

religioasă; nici o pace religioasă fără dialog religios” - reprezintă, în opinia referentului, o supradimensionare a rolului religiei în lume, desigur, fără a diminua importanța dialogului ecumenic, fiindcă aceste concluzii nu țin seama de importanța altor factori puternici: politic, economic, juridic ș.a. Conferențiarul i-a apreciat impresionanta erudiție, dar, în același timp, a definit drept „eronată” și „nerealistă” interpretarea de către autor a politicii actuale a Israelului.

În eseu pe marginea „Iudaismului”, de Hans Küng, „Un codex etic global și ecumenismul”, **Toma George Maiorescu** a specificat faptul că etica globală este „premisă de credibilitate și atractivitate a marilor religii monoteiste”, numitorul lor comun. De altfel, Hans Küng este și autorul unei cărți intitulată „Proiect de etică globală” (München, 1990), care nu a fost încă tradusă, avertizând asupra colapsului ce s-ar putea produce în lume, fără respectarea unor norme generale de etică. O retrospectivă a tragediilor datorate nazismului și

totalitarismului în secolul XX ca și prezența, azi, în lume, a terorismului bazat pe denaturarea religiei, face ca dialogul interreligios și „unitatea morală” să reprezinte o cheazăie a supraviețuirii umanității. Referindu-se la câteva dintre propriile cărți dezbătând problema din unghiul ecosofiei, comentatorul a subliniat tot ce unește cele trei mari religii monoteiste: unicitatea Creatorului; oamenii - frați; relația „intim-personală” cu Dumnezeu. Alte puncte comune ale celor trei religii sunt: ● poziția de aliat a omului cu natura și nu de „transformator discreționar” al ei ● sacralitatea vieții ● Decalogul.

Dr. **Lya Benjamin**, **Radu Bogdan** și **Boris Marian Mehr** și-au exprimat rezerve asupra cărții (asupra cărora vom reveni).

A fost un **brain storming** demonstrând o dată în plus calitățile intelectuale ale unei obști mici, pline de vitalitate.

IULIA DELEANU

...să ne trăiești,
dragă Harry,
și să te lași cuprins
de bucuria noastră
la ora reîntâlnirii
cu nemuritorii,
fie binecuvântați,
Menahem Mendel
și Șeine Șendl,
că merită să-i afle

MAI MARELUI NOSTRU
ÎNTRU VIAȚĂ
ȘI TEATRU EVREIESC...

nu doar evreii noștri, câți au rămas în viață, ci, împreună cu ei, toți prietenii noștri, ba poate chiar și dușmanii... Să aplaude și ei... Iar dacă lui Alex Mihai, excelent interpret, i-ar reuși afacerea cu „London”, își face el și un teatru al lui, aici în Casrilifka, sau la Boberic, poate, să avem și concurență...

Stimate frate Harry, dacă Șalom Alehem, trecut în veșnicie (se împlinesc acum chiar 90 de ani), ar mai deschide ochii, o dată, și ar veni la T.E.S., la spectacol, s-o vadă pe Șeine Șendl (Geni Brenda), ar mai trăi o viață. Și i-ar regăsi pe Dvosie (Leonie Waldman Eliad), ca și pe marele afacerist fără bani, admirabilul Șmelke (Nicolae Călugărița), cu verva sa ironică... Și poate-i invităm și la masă, la o fasole bătută, ca la toate premiile T.E.S.

Dragă Harry, tu știi la fel ca mine că Șalom Alehem al nostru a fost, mai întâi și mai întâi - dincolo de scrierile și de istoriile toate, pe care le-a trăit și le-a re-trăit scriind -, un gazetar, și încă unul febril, mereu între actori, cântând cu ei în șoaptă și în gând; iar dacă, peste umăr, se va uita, câteodată, o clipă, la tot ansamblul tău, în care cel puțin 10-12 nume au devenit explozii de talent, stele de primă mărime, Mihai Ciucă și Monia Pricopi, la care se adună - să ne trăiască toți - bunul Veaceslav Grosu și Mircea Dragoman (dacă-l uit pe vreunul, îl trec neapărat la P.S.) sau

dacă am omis cumva atâtea minuni cuceritoare prin grația lor secretă și misteriosul surâs al speranței, ca Bianca Dumitriu și Natalie Ester, ori Arabela Neazi și Viorica Bantaș, mi i-ar reaminti imediat... Eu nu știu ce vor scrie ziaristii ceilalți, dar, ca un martor aflat sub jurământ, în instanță, pot demonstra oricând că Harry Eliad a ales cele mai bune momente din viața lui Menahem Mendel și a frumoasei Șeine Șendl, cu o muzică adunată și ea din zeci și zeci de melodii evreiești, până ce Șalom Alehem, el însuși, revenit printre noi, s-ar bucura de această retrăire prin artă.

Coincidența face că, spre sfârșitul lui mai, acum 50 de ani, am aflat printre primii și de Ziaristii lui Mirodan, un dramaturg evreu trăind la Tel Aviv, pusă în scenă de Moni Ghelerter, un regizor uimitor care a știut să facă din eroul piesei, Cerchez, nu un ziarist... Ziaristul... Desigur, mă întreb cine să scrie azi de Mirodan ori de Moni Ghelerter, ori de Cerchez (cel care m-a convins să las ingineria și să mă întorc spre scris și adevăr). Există o listă lungă de nume excluse de recente istorii ale literaturii: de la Alexandru Sever până la Norman Manea, de la Florin Mugur până la Shaul Carmel... Timpul repară tot, dacă mai este timp...

Nu avem spațiu, Harry, ca să scriem despre muzica originală sau prelucrată după folclorul evreiesc de Radu Captari și Nicolae Caragea, sau despre coregrafia, absolut încântătoare, a lui Păstorel Ionescu... Și dacă nu știți idiș, Dorina Păunescu o să vă traducă la cască textul în limba română.

Părinții mei vorbeau idiș perfect, dar pe mine nu m-au îndemnat să vorbesc, să nu capăt cumva un accent „regretabil”... Nu vreau să-mi toarcem timpul... Dar ne rămâne și nouă, oricum, acel amestec de speranță și melancolie, în stare să ne facă să visăm. Pentru că visez o stagiune întreagă bătută de Tevie Lăptarul (odihnească-se-n pace și bunul nostru prieten Tufaru), cu Menahem Mendel, firește, și stenicul, până la urmă, *Schwer ti zain a id*. Totul încheindu-se, poate, cu ultima variantă *Fiddler on the Roof* (*Scricarul pe acoperiș*).

Una peste alta, Harry, ne-ai reînviat să trăim. Și peste toate zgomotele și vibrațiile tensionate de libertăți coajaliene, rămâne arta noastră. Speranța noastră. Forța de a reveni și reveni mereu. Șalom Alehem nu se teme de Dumnezeu. În *Psalmul* de început îl roagă pe Cel Atotputernic să-i întărească oboseala... Și lui Mirodan, și lui Schechter și lui Alexandru Sever... Și nouă, să ne lase răstimpul și puterea de a îndrepta din erori...

Stimate Harry Eliad, suntem o familie mică, unită, cu o tradiție și o sete de frumos care va dăinui, oricum, după noi.

DOREL DORIAN

23 mai 2006

Deputat
dr. AUREL
VAINER,
Grupul
Minorităților
Naționale

Intervenție
în Parlamentul
României

Parlamentul României contribuie constant la promovarea principiilor unui stat democratic, pluralist, care respectă drepturile omului

Urmare din pag. 1

Folosesc acest prilej pentru ca, în numele alegătorilor mei, evrei și neevrei, să aduc Parlamentului României, distinșilor Senatori și Deputați, sincere mulțumiri pentru munca desfășurată la elaborarea acestei legi, ca și pentru votul cvasiunanim pe care l-a întrunit în faza sa finală.

Totodată, adresez mulțumirile convenite Președintelui României pentru aportul său la completarea unor prevederi din textul inițial, care i-a fost supus spre promulgare.

Stimați colegi Deputați,

Consider de datoria mea să pun în evidență câteva elemente esențiale privind Legea la care mă refer și anume:

- Ca urmare a adoptării sale, România se înscrie în rândul țărilor din Europa care au creat un cadru legislativ specific pentru ceea ce înseamnă lupta împotriva rasismului, xenofobiei și antisemitismului, problemă regăsită în importante documente ale Organizației Națiunilor Unite, ale Consiliului Europei și ale Uniunii Europene.

- În forma sa finală, Legea, publicată în Monitorul Oficial 377/3 mai 2006, aduce câteva prevederi noi, de o deosebită însemnătate, pentru reducerea la maximum a echivocului unor interpretări care să facă neaplicabile prevederile de substanță ale Legii. În acest sens, mă refer la definițiile incluse în textul final privind simboluri fasciste, rasiste sau xenofobe; persoană vinovată de săvârșirea unor

infrațiuni contra păcii și omenirii, Holocaustul împotriva evreilor, cu precizarea că: „De asemenea, în perioada celui de-al doilea război mondial, o parte din populația romă a fost supusă deportării și anihilării”.

Stimați colegi,

Exprimându-mi, din nou, respectul și considerația pentru Parlamentul României, pentru autoritățile publice ale statului nostru, nu pot să nu aduc în atenția dumneavoastră și fapte nedorite, care contravin flagrant prevederilor din O.U.G. nr. 31/2002, devenită de curând Lege, regăsite în esență, sub forma vânzării de publicații și lucrări cu caracter fascist, rasist, xenofob și antisemit. De asemenea, sporadic, dar nu de neglijat, se dau publicității sau se exprimă, în media audio sau video, unele idei, opinii și chiar teorii profund jignitoare pentru cetățenii români, fiind, de fapt, vorba de contestarea sau negarea Holocaustului și altele. În plus este de semnalat și apariția de inscripții cu caracter fascist și antisemit, localizate pe sinagogi, în cimitire etc.

În final, stimați colegi, doresc să exprim convingerea că organele abilitate ale Statului vor acționa cu adevărat în spiritul Legii, declanșând fără tărgănare, procedurile convenite pentru sancționarea de către Justiție a celor care încalcă Legea.

În fond, Democrația înseamnă un cadru legislativ bine elaborat, în concordanță cu cerințele vieții și ale timpului, însoțit de un grad ridicat de aplicare a spiritului și literei Legii.

Vă mulțumesc pentru atenție!

Centrul de Studii
Ebraice
„Goldstein-Goren”
București,
18-19 mai
2006

Seminar Internațional „Evrei, creștini și musulmani: coabitare și confruntare de-a lungul secolelor”

În zilele de 18-19 mai a.c., Centrul de Studii Ebraice „Goldstein-Goren” a organizat un interesant simpozion cu participarea unor specialiști din România, Republica Moldova, Israel, Franța, S.U.A., ca și a masteranzilor și studenților ce urmează cursuri la acest Centru.

Cuvântul de salut a fost rostit de E.S. **Rodica Radian Gordon**, ambasadorul Statului Israel în România, care a pus accentul pe necesitatea dialogului. **Solomon Magder**, consilier al Președintelui Asociației Comunităților Evreiești din Republica Moldova, a evocat anii când era student la Universitatea din București, în 1939. **Yael Guter**, profesor la Universitatea „Bar Ilan”, a vorbit despre „Căluze evrei și pelerini creștini”, **Howard Kreisel**, profesor în Israel, ca și precedentul referent -

despre influența creștinismului asupra gândirii unor învățați evrei, **Yvonne Friedman** (Universitatea „Bar Ilan”) - despre „Răscumpărarea prizonierilor în tradiția iudaică, islamică și creștină”. **Mark Cohen**, profesor la Princeton University (S.U.A.), a tratat diferite aspecte ale relațiilor evreilor cu alte comunități religioase în Evul Mediu. În continuarea lucrărilor, a luat cuvântul **Mihai Răzvan Ungureanu**, ministrul român al afacerilor externe, profesor la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, salutându-i pe participanți. **Andrei Oişteanu**, profesor la Centrul de Studii Ebraice „Goldstein-Goren”, a vorbit despre disputele teologice publice în Evul Mediu. Evocând personalitatea lui I.P. Culiuanu (15 ani de la asasinat), a amintit de dorința acestuia de a înființa un „Parlament al religiilor” (cu sediul în

Italia). În comunicarea sa, Oişteanu s-a oprit la disputa de la curtea Kaganului kazar (ulterior aceștia adoptând mozaismul), apoi cea de la Kiev, căreia i-a urmat creștinarea rușilor kieveni ș.a. În anul 850, Kiril și Metodiu au participat la o dispută la Itil, capitala kazarilor, în care a fost rediscuțată apartenența la mozaism ori la creștinism a kazarilor. Despre relațiile dintre evrei și arabi la începuturile sionismului a vorbit **Liviu Rotman**. Escaladarea antisemitismului în Europa anilor '80 din secolul al XIX-lea a stimulat apariția mișcării sioniste. În Orientul Apropiat se cristaliza, însă, o altă mișcare: naționalismul arab. **Liviu Rotman** a prezentat atitudinea lui Herzl, Max Nordau, Ahad Haam ș.a. Reacțiile în lumea arabă au fost diferite în timp și pe zone. **Moses Gaster** îndemna la o armonizare a

relațiilor evreo-arabe. Despre mărturiile culturale din Evul Mediu au vorbit **Măriuca Stanciu** (documente despre evrei) și **Felicia Waldman** (mistica iudeo-creștino-musulmană). **Lucian Zeev Herșcovici** a susținut comunicarea „Iudaismul și relațiile lui cu alte religii în concepția lui Luliu Baraschi”. Aspecte mai puțin cunoscute de noi, preocupările lui Barasch în domeniul evoluției iudaismului (hasidism, spinozism, Haskala) au fost ilustrate de autor cu informații inedite. **Anca Manolescu** s-a referit, în comunicarea sa, la **Nicolae Cusanu** și **André Scrima**, la concepțiile celor doi teologi creștini despre monoteism, transcendență mistică, logos, universalism, dialogul cu Divinitatea și dialogul interreligios.

În cele două zile ale Seminarului s-au prezentat și alte comunicări interesante despre istoria dialogului iudeo-creștin, iudeo-musulman, morală religioasă, legislație, politică și actualitate. După cum ne-a mărturisit **Andrei Oişteanu**, tema acestui Seminar a pornit de la o propunere a sa pentru a răspunde necesității cunoașterii, în special în rândul tinerii generații, a unor tradiții umane. Comunicările vor fi publicate în „Studia Hebraica” nr. 6. La seminar a participat și istoricul **Carol Ianca**.

BORIS MARIAN